

Information

Datum
2023-12-18

Diarienummer
6.2.17-21722/2023

Samlad information om kraven i EU:s djurhälsoförordning för kommersiell verksamhet med vattenlevande djur för prydnadsändamål



den 18 december 2023

Innehållsförteckning

Samlad information om kraven i EU:s djurhälsoförfordning för kommersiell verksamhet med vattenlevande djur för prydnadsändamål	1
Innehållsförteckning	2
1 Inledning	3
1.1 Detta är vattenlevande djur och vattenbruksdjur enligt EU:s djurhälsoförfordning	4
1.2 Detta är förtecknade arter	4
1.3 Arter som omfattas av nationella åtgärder (tidigare s.k. tilläggsgarantier)	5
2 Verksamhet med enbart icke förtecknade arter	6
2.1 Registrering eller godkännande av anläggning i Sverige	6
2.1.1 Anläggningar i Sverige	6
2.2 Förflyttning inom landet, mellan EU-länder eller in eller ut ur unionen	6
2.2.1 Förflyttning inom landet	7
2.2.2 Förflyttning mellan EU-länder	7
2.2.3 Förflyttning till eller från tredje land	8
3 Verksamhet med förtecknade arter	9
3.1 Registrering eller godkännande av anläggning i Sverige	9
3.1.1 Hur vet man om en anläggning är godkänd?	11
3.2 Förflyttning inom landet, mellan EU-länder eller in eller ut ur unionen	11
3.2.1 Förflyttning inom landet	11
3.2.2 Förflyttning mellan EU-länder	11
3.2.3 Förflyttning till eller från tredje land	13
3.3 Ytterligare krav vid införsel av vissa arter, t.ex. karp	14
4 Anläggningar med både förtecknade och icke förtecknade arter	15
5 Bakgrund till att Sverige kan ställa högre krav än vissa andra länder	15
6 Införsel från annat land som görs gemensamt för flera kunder	16
6.1 Direktimportörer med krav på registrering	16
6.2 Flera importörer kan inte dela på samma hälsointyg	16
6.3 Den som står som importör på hälsointyget kan vara en återförsäljare som behöver godkännande	17
6.4 Aktörer med enbart administrativ roll vid import	17
6.5 Ansvarsfördelning	17

Tabell: Ändringslogg

Datum	Ändring	Signatur
4 mars 2022	Upprättad	KESK
14 mars 2022	Justering av skrivning om guppy-arter och ciklider	KESK
18 dec. 2023	-Justering utifrån krav på registrerad mottagande anläggning för införsel från annat land -Tillägg om att avsändande anläggning i annan MS ska vara registrerad eller godkänd -Tillägg om att zebrafisk är förtecknad art -Tillägg om uppdatering av förordning (EU) 2018/1882 där förtecknade arter anges -Tillägg om mottagliga arter för åtgärdssjukdomarna -Strykning om övergångsregler i 1251/2008 som upphört -Tillägg om krav på registrering när privatperson avyttrar djur av förtecknade arter -Vissa mindre förtydliganden	KESK och KERL

1 Inledning

Målet med denna sammanställning är att ge en god överblick av de bestämmelser i EU:s djurhälsoförordning¹ som gäller för aktörer som håller vattenlevande djur som prydnadsdjur.

Kraven för dig som håller vattenlevande djur för prydnadsändamål skiljer sig åt beroende på om du håller förtecknade arter eller endast icke förtecknade arter.² Denna samlade information om vattenlevande djur för prydnadsändamål hanterar verksamhet med förtecknade arter eller arter som omfattas av nationella åtgärder respektive icke förtecknade arter i olika avsnitt. Det finns även ett avsnitt om verksamheter med båda typerna av arter, utifrån vissa frågeställningar som uppkommit kring vad som gäller dessa.

Observera att detta dokument endast avser bestämmelser om vattenlevande djur enligt definitionen i EU:s djurhälsoförordning.

I detta dokument avses med zoobutik en aktör som säljer djur endast till slutkunder. Aktörer som säljer djur till andra än slutkunder benämns grossister.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag")

² Se beskrivning av förtecknade arter i avsnitt 1.2.

1.1 Detta är vattenlevande djur och vattenbruksdjur enligt EU:s djurhälsoförförordning

Vattenlevande djur är enligt definitionen i EU:s djurhälsoförförordning³ djur i alla levnadsstadier, inklusive ägg, mjölke och könsceller, av

- fisk som tillhör överklassen *Agnatha* och klasserna *Chondrichthyes*, *Sarcopterygii* och *Actinopterygii*,
- vattenlevande blötdjur som tillhör stammen *Mollusca*,
- vattenlevande kräftdjur som tillhör understammen *Crustacea*.

Observera att t.ex. koraller, alger, sniglar, sjöstjärnor, sjöpungrar, sköldpaddor, delfiner och vattenlevande salamandrar inte klassas som vattenlevande djur. Du som även håller landlevande djur eller arter som varken är vatten- eller landlevande behöver även följa bestämmelser som gäller sådana djur.

I EU:s djurhälsoförförordning finns definitioner av vattenbruk och vattenbruksdjur. Vattenbruk definieras som ”hållning av vattenlevande djur, där djuren förblir en eller flera fysiska eller juridiska personers egendom under uppfödningen eller odlingen och fram till och med upptagningen, utom då vilda vattenlevande djur tas upp eller fångas för att användas som livsmedel och därefter tillfälligt hålls utan utfodring i väntan på slakt.”⁴ Vattenbruksdjur definieras som ”alla vattenlevande djur som är föremål för vattenbruk.”⁵ Prydnadsdjur som hålls i kommersiellt syfte är därmed vattenbruksdjur.

1.2 Detta är förtecknade arter

Förtecknade arter kallas de arter eller grupper av djur som är mottagliga eller smittbärande för vissa sjukdomar som finns angivna i EU:s djurhälsoförförordning (AHL). Vilka arter som är förtecknade framgår av tabellen i bilagan till förordning (EU) 2018/1882⁶, vilken uppdaterades genom kommissionens genomförandeförordning (EU) 2022/925.⁷ Arterna finns i kolumn 3 och 4 i tabellen och anges numera endast med vetenskapligt namn. Du behöver alltså ta reda på det vetenskapliga namnet på de arter du hanterar. Tänk på att det kan finnas flera olika

³ Artikel 4.3 i Europaparlamentets och rådets Förordning (EU) 429/2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa (”djurhälsolag”)

⁴ Artikel 4. 6 i EU:s djurhälsoförförordning

⁵ Artikel 4.7 i EU:s djurhälsoförförordning

⁶ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/1882 om tillämpningen av vissa bestämmelser om förebyggande och bekämpning av sjukdom för kategorier av förtecknade sjukdomar och om fastställande av en förteckning över djurarter och grupper av djurarter som utgör en betydande risk för spridning av dessa förtecknade sjukdomar

⁷ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2022/925 av den 14 juni 2022 om ändring av bilagan till genomförandeförordning (EU) 2018/1882 vad gäller förtecknade sjukdomar hos vattenlevande djur och förteckningen över djurarter och grupper av djurarter som utgör en betydande risk för spridning av dessa förtecknade sjukdomar

vetenskapliga namn på en och samma art. Arterna av vattenlevande djur börjar på sidan 7 i dokumentet. Du kan även använda sökfunktionen (tryck Ctrl+F) och skriva namnet på en art för att se om den finns i tabellen. Observera att i vissa fall går det inte utifrån enbart artnamn att se i tabellen om en art är förtecknad utan du kan dessutom behöva veta om dina djur tillhör en viss ordning eller grupp av arter. T.ex är alla kräftdjur av ordningen decapoda (tiofotade kräftdjur) förtecknade, vilket de prydnadsräkor som tas in till Sverige normalt tillhör. Här ingår drygt 2000 olika arter av kräftdjur, varav en del är vanliga vattenlevande prydnadsdjur, t.ex. *Cardina*, *Neocaridina*, *Hymenocera picta*, *Stenopus hispidus*, *Lysmata debelius* och *Lysmata anchisteus*.

Guldfisk (*Carassius auratus*) och koikarp (*Cyprinus carpio*) är exempel på vanliga arter inom zoo-branschen som är förtecknade arter. Sedan juli 2022 är även zebrafisk (*Danio rerio*) en förtecknad art. Guppy-arter och vissa ciklider (ej släktet *Oreochromis*) är exempel på arter som inte är förtecknade arter.

1.3 Arter som omfattas av nationella åtgärder (tidigare s.k. tilläggsгарantier)

Du behöver känna till om du håller arter som är mottagliga för sjukdomar som Sverige har nationella åtgärder för. Koikarp är t.ex. en sådan art som är mottaglig för sjukdomen SVC⁸ som Sverige har nationella åtgärder för.

Nationella åtgärder tillämpas för sjukdomar som inte är förtecknade sjukdomar enligt EU:s djurhälsoförordning, men som ett EU-land anser är av sådan karaktär att de är viktiga att förhindra från att komma in i landet och som EU har godkänt att det enskilda EU-landet får ha nationella åtgärder för.⁹ Nationella åtgärder tillämpas i vissa fall även för förtecknade sjukdomar.

Sverige har i dagsläget nationella åtgärder med fristatus i hela territoriet för vårviremi hos karp (SVC) och nationella åtgärder med fristatus i inlandszon och utrotningsprogram i kustzon för infektiös pankreasnekros (IPN) samt nationella åtgärder med utrotningsprogram för renibakterios (BKD) i inlandszon. Detta innebär bland annat extra krav för dig som för in arter som är mottagliga för dessa sjukdomar till Sverige.

Vilka arter som är mottagliga för dessa sjukdomar framgår av kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260¹⁰. Här framgår att alla arter av laxfiskar (*Salmonidae*) är mottagliga för BKD. För IPN anges att de mottagliga arterna är bäckröding (*Salvelinus fontinalis*), öring (*Salmo trutta*), atlantlax (*Salmo salar*),

⁸ Vårviremi hos karp

⁹ Artikel 226 i EUs djurhälsoförordning

¹⁰ Kommissionens genomförandebeslut (EU) 2021/260 av den 11 februari 2021 om godkännande av nationella åtgärder för att begränsa effekterna av vissa sjukdomar hos vattenlevande djur i enlighet med artikel 226.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 och om upphävande av kommissionens beslut 2010/221/EU

stillahavslaxar (*Oncorhynchus* spp.) älvsik (*Coregonus lavaretus*). För SVC är de mottagliga arterna Marmorkarp (*Aristichthys nobilis*), guldfisk (*Carassius auratus*), ruda (*Carassius carassius*), gräskarp (*Ctenopharyngodon idellus*), vanlig karp och koikarp (*Cyprinus carpio*), silverkarp (*Hypophthalmichthys molitrix*), mal (*Silurus glanis*), sutare (*Tinca tinca*), id (*Leuciscus idus*).

2 Verksamhet med enbart icke förtecknade arter

2.1 Registrering eller godkännande av anläggning i Sverige

Nedan beskrivs vad som gäller för registrering eller godkännande av verksamheter som uteslutande hanterar icke förtecknade arter.

2.1.1 Anläggningar i Sverige

Du som endast håller icke förtecknade arter i en sluten anläggning med vattenlevande djur för prydnadsändamål behöver, såvida arterna inte är mottagliga för de nationella åtgärdssjukdomarna (SVC, BKD och IPN) varken vara registrerad eller godkänd anläggning enligt kraven i EU:s djurhälsoförförordning. Detta gäller både dig som är grossist och dig som har en zoobutik. Undantaget från registreringskravet grundas på att dessa arter, oavsett förflyttningsmönster, inte innebär någon betydande risk för de sjukdomar som EU:s djurhälsoförförordning reglerar.¹¹

Det gäller även om de icke förtecknade arterna förs in från ett annat EU-land eller från tredje land.

Enligt vår kännedom är det ovanligt att man i zoobranschen håller icke förtecknade arter som är mottagliga för sådana sjukdomar som Sverige har nationella åtgärder för.

2.2 Förflyttning inom landet, mellan EU-länder eller in eller ut ur unionen

Även i de fall registrering eller godkännande inte krävs för anläggningen finns krav som behöver följas i samband med förflyttning av icke förtecknade arter. Nedan sammanfattas vilka krav du måste följa i samband med förflyttning av vattenlevande djur av icke förtecknade arter.

¹¹ Artikel 4 c i förordning (EU) 2020/691

2.2.1 Förflyttning inom landet

Du får inte flytta djur som är sjuka, som visar symptom på sjukdom eller som misstänks vara smittade av en sjukdom.¹²

Utsättning av djuren i sjöar, vattendrag, offentliga dammar eller liknande är inte tillåten såvida inte länsstyrelsen har beviljat tillstånd för detta.¹³ Det är heller inte tillåtet att släppa ut eller spola ner djuren i avloppet.

EU:s djurhälsoförfordning ställer inga ytterligare krav vid förflyttning av icke förtecknade arter av prydnadsdjur inom Sverige.

2.2.2 Förflyttning mellan EU-länder

Vid förflyttning av icke förtecknade arter mellan EU-länder ska den zoobutik som tar emot djuren försäkra sig om att en egenförsäkran eller i vissa fall ett djurhälsointyg medföljer djuren.¹⁴ Den zoobutik som skickar djur ut ur landet till ett annat EU-land är skyldig att se till att en egenförsäkran åtföljer djuren.¹⁵ Kravet på egenförsäkran gäller oberoende av om zoobutiken är registrerad eller inte.

Tabell 1: Krav på egenförsäkran eller hälsointyg för icke förtecknade arter

Typ av flytt av icke förtecknade arter mellan EU-länder	Krav på intyg eller försäkran
Arter för vilka nationella åtgärder saknas	Egenförsäkran
Arter för vilka Sverige har nationella åtgärder	Djurhälsointyg

Det finns inget krav på att de anläggningar i andra EU-länder från vilka enbart icke förtecknade arter flyttas till Sverige behöver vara registrerade eller godkända i avsändarlandet.

Om anläggningen som djuren tas emot på är registrerad eller godkänd ska sändningen förämnas genom att den läggs in i Traces, som är EU:s gemensamma webbaserade system för att göra det lättare att spåra och övervaka sändningar av djur, foder och produkter från djur mellan länder.¹⁶ Om förflyttningen kräver ett hälsointyg ska det utfärdas i TRACES av en officiell veterinär i det avsändande EU-landet. Genom hälsointyget anmäls också förflyttningen. När egenförsäkran används anmäls förflyttningen genom att blanketten ”anmälan vissa vattenlevande

¹² Artikel 191.1 i EU:s djurhälsoförfordning samt 3 kap. 21 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:13) om registrering, godkännande, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa.

¹³ 2 kap 16 § förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen

¹⁴ Artikel 194 i EU:s djurhälsoförfordning

¹⁵ Artikel 218 i EU:s djurhälsoförfordning. Se särskild information om egenförsäkran som finns på Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se

¹⁶ Artikel 219-220 i EU:s djurhälsoförfordning

djur” där endast information om försändelsen finns fylls i i Traces, medan egenförsäkringen skickas i pappersformat tillsammans med försändelsen.

Det är viktigt att du som ska flytta vattenlevande djur mellan EU-länder i de fall hälsointyg ska medfölja försäkringen om att din registrerade anläggning finns i Traces, vilket du kan se om du googlar på ”Traces Establishment lists”. Du kan även använda denna direktlänk:

<https://webgate.ec.europa.eu/tracesnt/directory/publication/establishment/index#!/search?sort=country.translation> .

Jordbruksverket lägger in din vattenbruksanläggning i Traces efter att du registrerat den i vattenbruksregistret med uppgift att in- eller utleverans av djur sker från eller till ett annat land.

2.2.3 Utförelse till eller införelse från tredje land

Vid införelse av icke förtecknade arter från ett land utanför EU krävs att djuren åtföljs av ett djurhälsointyg¹⁷ samt att de kommer från ett land som finns med i förordning (EU) 2021/404 eller som är medlem i världsorganisationen för djurens hälsa, WOA (tidigare OIE). Djuren ska passera veterinär gränskontroll.¹⁸ För information om föranmälan till gränskontrollen hänvisas till Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se.

Det hälsointyg som ska användas är hälsointyg/förlagan AQUA-ENTRY-ESTAB/RELEASE/OTHER i bilaga II i förordning (EU) 2021/2236. Intyget är giltigt i tio dagar från dagen för utfärdandet. Vid transport av vattenlevande djur på vattenvägar eller till havs får denna period på 10 dagar förlängas med restiden på vattenvägar eller till havs.¹⁹

Förlagan på hälsointyget finns i Traces och om tredjelandet har tillgång till systemet kan det utfärdas elektroniskt i Traces. Annars behöver det utfärdas på papper och åtfölja sändningen för att uppvisas på gränskontrollstationen. Oavsett om hälsointyget utfärdas elektroniskt eller på papper så ska Traces användas för föranmälan av sändningen till gränskontrollstationen. Det är därför viktigt att du som tar in vattenlevande djur till Sverige från tredje land i god tid innan införelsen försäkringen om att din anläggning är inlagd i Traces. Hur du gör detta beskrivs under avsnitt 2.2.2.

¹⁷ Artikel 237.1 i EU:s djurhälsoförordning

¹⁸ Artikel 47.1 a i förordning (EU) 2017/625

¹⁹ Giltighetstiden anges i intyget i bilaga II i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/2236 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/429 och (EU) 2017/625 vad gäller förlagor till djurhälsointyg för införelse till unionen och förflyttningar inom unionen av sändningar av vattenlevande djur och av vissa produkter av animaliskt ursprung från vattenlevande djur samt officiellt intygande avseende sådana intyg, och om upphävande av förordning (EG) nr 1251/2008.

Jordbruksverket lägger in din vattenbruksanläggning i Traces efter att du registrerat den i vattenbruksregistret med uppgift att in- eller utleverans av djur sker från eller till ett annat land.

3 Verksamhet med förtecknade arter

3.1 Registrering eller godkännande av anläggning i Sverige

Vi har bedömt att grossister och zoobutiker med förtecknade arter har olika risknivåer, grundat på hur förflyttningsmönstret ser ut.²⁰ Detta återspeglas i nivån på kraven för dessa olika grupper, se tabell 2 på nästa sida.

Zoobutiker som endast tar emot djur från godkända anläggningar är undantagna från registreringskravet.²¹ Zoobutiker som håller förtecknade arter ska vara registrerade om de tar emot förtecknade arter från en icke godkänd anläggning.²² Med godkända anläggningar avses anläggningar som är godkända enligt artikel 176-177 i EU:s djurhälsoförordning. De kan vara godkända av Jordbruksverket eller om de är i annat EU-land av deras motsvarande myndighet. Om en zoobutik tar in vattenlevande djur av förtecknade arter från tredje land måste zoobutiken vara registrerad. Detta eftersom det inte kan ställas krav på godkännanden av anläggningar i enlighet med EU:s lagstiftning om det berör ett land som inte är med i EU.

Grossister som håller förtecknade arter för prydadsändamål måste vara godkända om de flyttar djur in eller ut ur landet,²³ eftersom Jordbruksverket gjort bedömningen att detta är ett förflyttningsmönster som är förknippat med risk för spridning av sjukdom. Anledningen till att Sverige under vissa förutsättningar kan ställa högre krav än andra EU-länder beskrivs närmare i avsnitt 5. Grossistanläggningar som inte flyttar djur in eller ut ur landet behöver endast vara registrerade, eftersom Jordbruksverket gjort bedömningen att denna typ av verksamhet inte är förenad med några betydande risker på grund av förflyttningar av djuren. Kraven för godkännande av grossister som handlar med vattenlevande prydadsdjur, samt kraven på journalföring och biosäkerhet finns beskrivna i ett

²⁰ Se artikel 176 i EU:s djurhälsoförordning.

²¹ Art 3 i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/2037 om bestämmelser för tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller undantag för aktörer från skyldigheten att registrera vattenbruksanläggningar och skyldigheten att föra journal jämförd med 3 kap. 9 a § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:13) om registrering, godkännande, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa.

²² Artikel 172 i EU:s djurhälsoförordning samt 3 kap. 9 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:13) om registrering, godkännande, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa.

²³ Artikel 181 i EU:s djurhälsoförordning och artikel 4 c i förordning (EU) 2020/691

separat dokument som skickas ut till aktörer vid förfrågan samt i samband med att ansökan om godkännande av grossist inkommit.

Tabell 2. Olika kravnivå på grossister och zoobutiker med förtecknade arter

Typ av verksamhet	Handel	Krav på godkännande/ registrering	Krav på biosäkerhet
Grossist	För in i/ut djur ur landet	Godkännande krävs	Krav på biosäkerhetsplan med detaljkrav
Grossist	För varken in i eller ut djur ur landet	Registrering krävs	Allmänt krav på biosäkerhetsåtgärder
Zoobutik	Inköp från registrerad men ej godkänd ²⁴ anläggning	Registrering krävs	Allmänt krav på biosäkerhetsåtgärder
Zoobutik	Inköp endast från godkända anläggningar	Varken registrering eller godkännande krävs, ska hälsointyg utfärdas för införsel/utförsel krävs dock registrering ²⁵	Zoobutiken ska försäkra sig om att de dokument som krävs medföljer djuren som tas emot av butiken

Kraven på registrering eller godkännande av en odlare av vattenlevande prydnadsdjur är likställt med kraven på en grossist.

Du kan inte köpa tillbaka djur från privatpersoner om du är undantagen från registreringskravet. Det beror på att ett villkor för att undantas är att man endast tar emot djur från en godkänd anläggning, vilket en privatperson inte är.

Vilka krav på registrering som ställs när en privatperson avyttrar djur av förtecknad art framgår av tabellen nedan:

Tabell 3: Krav när privatperson avyttrar djur av förtecknad art

Avsändare	Omfattning	Mottagare	Krav på avsändare	Krav på mottagare
Privatperson som avyttrar förtecknade djur	vid enstaka tillfälle	privatperson	omfattas ej av kraven	omfattas ej av kraven
Privatperson som avyttrar förtecknade djur	vid enstaka tillfälle	zoobutik	omfattas ej av kraven	registrering
Privatperson som avyttrar förtecknade djur	vid upprepade tillfällen	privatperson	registrering*	registrering

²⁴ 176-177 i EU:s djurhälsoförordning (AHL). De kan vara godkända av Jordbruksverket eller om de är i annat EU-land av deras motsvarande myndighet.

²⁵ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/2037 om bestämmelser för tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller undantag för aktörer från skyldigheten att registrera vattenbruksanläggningar och skyldigheten att föra journal.

Privatperson som avyttrar förtecknade djur	vid upprepade tillfällen	zoobutik	Registrering*	registrering
--	--------------------------	----------	---------------	--------------

* Godkännande kan krävas om djur förs in eller ut ur landet

3.1.1 Hur vet man om en anläggning är godkänd?

Alla svenska grossister som är godkända finns på den publika sidan [Sök](#)

[Vattenbruk](#)²⁶, under typ av produktion ”Grossistförsäljning av prydnadsdjur”.

Bocka i att du vill ha ”endast godkända” anläggningar, så får du inte med grossister som endast är registrerade eftersom de varken för djur in eller ut ur landet.

Registrerade zoobutiker finns under kategori ”Vidareförsäljning av prydnadsdjur”.

Du som önskar information kring om en anläggning i ett annat EU-land är godkänd som slutanläggning där djur för prydnadsändamål hålls kan kontakta företaget ifråga eller myndigheter i aktuellt land och be om dokumentation som styrker detta.

3.2 Förflyttning inom landet, mellan EU-länder eller in eller ut ur unionen

3.2.1 Förflyttning inom landet

Du får inte flytta djur som är sjuka, som visar symptom på sjukdom eller som misstänks vara smittade av en sjukdom.²⁷

Utsättning av djuren i sjöar, vattendrag, offentliga dammar eller liknande är inte tillåten såvida inte länsstyrelsen beviljat tillstånd för detta.²⁸ Det är heller inte tillåtet att släppa ut eller spola ner djuren i avloppet.

Så länge djuren flyttas mellan slutna anläggningar (mellan olika grossister, från grossist till zoobutik eller mellan olika zoobutiker) eller avyttras till privatpersoner finns inga ytterligare djurhälsokrav vid förflyttning inom landet.

3.2.2 Förflyttning mellan EU-länder

Aktörer får endast ta emot vattenbruksdjur till sin anläggning om de kommer från registrerade eller godkända anläggningar²⁹. Den förordning som anger vilka anläggningar som är undantagna från registrering enligt EU-förordningen anger att

²⁶ <https://jordbruksverket.se/e-tjanster-databaser-och-appar/e-tjanster-och-databaser-djur/sok-vattenbruk>

²⁷ Artikel 191.1 i EU:s djurhälsoförordning samt 3 kap. 21 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:13) om registrering, godkännande, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa.

²⁸ 2 kap. 16 § förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen

²⁹ Artikel 191.2 i EU:s djurhälsoförordning

inga anläggningar som flyttar djur till andra vattenbruksanläggningar är undantagna från registreringskravet³⁰.

Djurhälsointyg eller egenförsäkran ska medfölja djuren vid flytt mellan EU-länder.³¹

Tabell 4: Krav på djurhälsointyg respektive egenförsäkran vid flytt av förtecknade arter inom EU

Typ av flytt	Krav på intyg eller egenförsäkran	Kommentar
Flytt till land/zon med sjukdomsfri status eller utrotningsprogram för sjukdom som arten ifråga är förtecknad för	Djurhälsointyg	Sverige har sjukdomsfri status eller utrotningsprogram för VHS, IHN, ISA, SVC, IPN och BKD. I vissa fall skiljer statusen beroende på om det är inlandszon eller kustzon.
Flytt från restriktionszon som omfattas av sjukdomsbekämpningsåtgärder	Djurhälsointyg	Denna typ av förflyttning kräver tillstånd från behörig myndighet.
Flytt av arter mottagliga för sjukdomar för vilka Sverige har nationella åtgärder	Djurhälsointyg	Sverige har nationella åtgärder för sjukdomarna SVC, IPN och BKD.
Flytt till annat EU-land av arter mottagliga för sjukdomar som mottagande landet har nationella åtgärder för	Djurhälsointyg	Några EU-länder har nationella åtgärder för vissa sjukdomar, se bilaga I och II i beslut 2021/260
Flytt till annat EU-land, som inte har sjukdomsfri status eller utrotningsprogram för sjukdomar som aktuell art är förtecknad för	Egenförsäkran	

Förflyttningar av vattenlevande djur mellan EU-länder ska i de fall det krävs ett djurhälsointyg anmälas via Traces (TRAdE Control and Expert System), en EU-gemensam databas.³² Anmälan görs av en officiell veterinär. Även när egenförsäkran krävs istället för djurhälsointyg ska Traces användas för registrerade eller godkända anläggningar. När egenförsäkran används ska dock endast del 1 av djurhälsointyget där information om försändelsen finns fyllas i i Traces medan egenförsäkran skickas i pappersformat tillsammans med försändelsen.

Se även avsnitt 3.3 Ytterligare krav vid införsel av vissa arter, t.ex. koikarp som är mottagliga för sjukdomar som Sverige har nationella åtgärder för.

³⁰ 2021/2037

³¹ Artikel 208 (djurhälsointyg) och artikel 218 (egenförsäkran) i EU:s djurhälsoförordning

³² Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/1715 av den 30 september 2019 om fastställande av bestämmelser för ett datoriserat informationshanteringssystem för offentlig kontroll och dess systemkomponenter (Imsoc-förordningen).

Det är viktigt att du som ska flytta djur mellan Sverige och annat land försäkrar dig om att din registrerade eller godkända anläggning är inlagd i Traces. Hur du gör detta beskrivs under avsnitt 2.2.2.

Jordbruksverket lägger in din vattenbruksanläggning i Traces efter att du registrerat den i vattenbruksregistret med uppgift att in- eller utleverans av djur sker från eller till ett annat land.

3.2.3 Förflyttning till eller från tredje land

Vid förflyttning av förtecknade arter från land utanför EU krävs att djuren åtföljs av ett djurhälsointyg samt att de kommer från ett land som finns med i förordning (EU) 404/2021. De länder eller områden av länder som du får ta in prydnadsdjur från anges i del 1 i bilaga XXI. Djuren ska passera veterinär gränskontroll.³³ För information om föranmälan till gränskontrollen hänvisas till Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se.

Det djurhälsointyg som ska användas är hälsointyg/förlagan AQUA-ENTRY-ESTAB/RELEASE/OTHER i bilaga II i förordning (EU) 2021/2236. Intyget är giltigt i tio dagar från dagen för utfärdandet. Vid transport av vattenlevande djur på vattenvägar eller till havs får denna period på 10 dagar förlängas med restiden på vattenvägar eller till havs.³⁴

Traces ska användas för hälsointyget. Det är därför viktigt att du som ska flytta djur mellan Sverige och annat land försäkrar dig om att din anläggning är inlagd i Traces. Hur du gör detta beskrivs under avsnitt 2.2.2.

Se även avsnitt 3.3 Ytterligare krav vid införsel av vissa arter, t.ex. koikarp som är mottagliga för sjukdomar som Sverige har nationella åtgärder för.

3.2.3.1 Tredje land och anläggningen i tredje land som djuren kommer från

Om zoobutiker tar in förtecknade arter av vattenlevande djur från tredje land ska de komma från ett godkänt land. Det finns inte några krav på godkännande av anläggningar i tredje land när det gäller vattenlevande djur³⁵.

³³ Artikel 47.1 a i förordning (EU) 2017/625

³⁴ Giltighetstiden anges i intyget i bilaga II i kommissionens genomförandeförordning (EU) 2021/2236 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/429 och (EU) 2017/625 vad gäller förslagor till djurhälsointyg för införsel till unionen och förflyttningar inom unionen av sändningar av vattenlevande djur och av vissa produkter av animaliskt ursprung från vattenlevande djur samt officiellt intygande avseende sådana intyg, och om upphävande av förordning (EG) nr 1251/2008.

³⁵ Jämför artikel 233 i EU:s djurhälsoförordning samt se artikel 3 a ii i förordning (EU) 2020/692. Att godkännande av anläggningen i tredje land inte krävs är en skillnad mot kraven för landlevande djur, där det ska finnas förteckningar över godkända anläggningar i tredje land.

3.3 Ytterligare krav vid införsel av vissa arter, t.ex. karp

Förtecknade arter som är mottagliga för någon av sjukdomarna SVC, IPN eller BKD, som Sverige har nationella åtgärder för, omfattas av särskilda krav utöver de i EU:s djurhälsöförordning.

Av de arter som är vanliga prydnadsfiskar är koikarp ett exempel på en mottaglig art för SVC. Arter mottagliga för SVC ska vid införsel uppfylla vissa krav i lagstiftningen. I de fall djuren inte kommer från ett land som är fritt från sjukdomen innebär det att dokumentation ska kunna uppvisas som styrker att de krav som beskrivs nedan uppfylls.

Införsel av vattenlevande djur av mottagliga arter³⁶ (inklusive regnbåge när det gäller IPN) samt produkter av dessa får föras in från ett tredjeland eller territorium eller zon eller anläggningskrets däri som inte är fritt från SVC, IPN och BKD om kraven i artiklarna 166–174 och 176 i förordning (EU) 2020/692 är uppfyllda och sändningen uppfyller villkoren i 3 kap. 40–44 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:13) om registrering, godkännande, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa, vilka innebär följande:

Djuren ska komma från en anläggning i avsändarlandet där avsändande anläggning har genomgått minst två hälsoinspektioner per år under de senaste två åren,

- 30 stycken fiskar per avsändande anläggning har provtagits minst en gång per år för SVC, IPN och BKD,
- den senaste provtagningen har gjorts inom en och en halv månad innan införsel till Sverige och
- samtliga provresultat enligt punkterna ovan har varit negativa.

Provtagning och diagnostik av SVC-virus ska ske i enlighet med kapitlet om SVC i OIE:s *Manual of Diagnostic Tests for Aquatic Animals*. Provtagning och diagnostik av IPN-virus ska ske i enlighet med del II kapitel 1 avsnitt 5 i bilaga VI i kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/689. Provtagning och diagnostik av BKD-bakterien ska ske i enlighet med vetenskapligt vedertagen metodik som Jordbruksverket beslutat.

Proverna ska undersökas i ett laboratorium som använder de diagnosmetoder och förfaranden som godkänts av Europeiska unionens referenslaboratorium för den aktuella sjukdomen.³⁷

³⁶ Enligt bilaga XXIX i kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/692.

³⁷ 40 § SJVFS 2021:13

Ingående vatten till anläggningen i avsändarlandet som djuren kommer från ska, naturligt eller genom behandling, vara fritt från smitta som kan överföras till vattenlevande djur.³⁸

Vattenlevande djur som ska förflyttas får inte ha vaccinerats mot SVC, IPN eller BKD.³⁹

Det ska finnas naturliga eller konstgjorda barriärer mot närliggande vattendrag som hindrar vattenlevande djur från att komma in i eller lämna den avsändande anläggningen, inbegripet åtgärder mot översvämning eller infiltration av vatten från närliggande vattendrag.⁴⁰

Kräftdjur av ordningen decapoda är sådana arter av prydnadsdjur som inte är mottagliga eller smittbärande för SVC, IPN eller BKD och omfattas därför inte av dessa särskilda krav.

4 Anläggningar med både förtecknade och icke förtecknade arter

Om en zoobutik tar in förtecknade arter endast från godkända anläggningar krävs inte registrering av anläggningen även om icke förtecknade arter tas in från icke godkända anläggningar.

För anläggningar med både förtecknade och icke förtecknade arter gäller kraven på dokumentation som finns i EU:s djurhälsoförordning endast de förtecknade arterna. Undantaget är egenförsäkran⁴¹ som ska medfölja icke förtecknade arter vid förflyttning över landsgränsen.

Vid godkännande av en grossist med både förtecknade och icke förtecknade arter är det endast verksamheten med förtecknade arter som beaktas. Biosäkerhetsplanen som krävs enligt EU:s djurhälsoförordning behöver för godkännandet endast omfatta de avdelningar där förtecknade arter hålls.

En grossist som tar in en förtecknad art måste vara godkänd även om just den förtecknade arten endast levereras till slutkunder.

5 Bakgrund till att Sverige kan ställa högre krav än vissa andra länder

Sverige har ett mycket gott djurhälsoläge jämfört med de flesta andra EU-länder. Att vi är fria från ett flertal sjukdomar gör att vi får ha strängare regler vid införsel

³⁸ 41 § SJVFS 2021:13

³⁹ 42 § SJVFS 2021:13

⁴⁰ 43 § SJVFS 2021:13

⁴¹ Artikel 218 i EU:s djurhälsoförordning

jämfört med andra länder som inte är fria från vissa sjukdomar för att vi ska kunna bevara det goda djurhälsoläget. Det påverkar också hur vi ser på kraven för godkännande av en anläggning som tar in djur från ett annat land.

Jordbruksverkets målsättning har varit att begränsa vilka som behöver godkännande så mycket det går, utifrån de möjligheter lagstiftningen ger och den risk som är förenad med verksamheten ifråga.

Utgångspunkten i lagstiftningen är att godkännande ska krävas för anläggningar där djur hålls i syfte att flyttas levande därifrån levande eller som livsmedel samt för andra anläggningar som utgör en betydande risk p.g.a. arter, typ av vattenbruksanläggning eller förflyttningar.⁴² Efter en riskbedömning kan vissa undantag från godkännandekravet ges.

Vi har gjort bedömningen att förflyttningar till eller från Sverige är ett sådant förflyttningsmönster som kan utgöra en betydande risk, vilket gör att godkännande ska krävas.

6 Införsel från annat land som görs gemensamt för flera kunder

Följande gäller vid införsel från annat land som görs gemensamt för flera kunder.

6.1 Direktimportörer med krav på registrering

Alla som har del i importen är direktimportörer av vattenlevande djur från annat EU-land alternativt från tredje land. Alla dessa anläggningar som tar emot djur från sändningen ska följa kraven som beskrivs för icke förtecknade arter under avsnitt 2.1, 2.2.2 och 2.2.3 respektive alternativt för förtecknade arter under avsnitt 3.1, 3.2.2 och 3.2.3.

6.2 Flera importörer kan inte dela på samma hälsointyg

Alla som har del i importen är direktimportörer och ska ha ett separat djurhälsointyg i Traces för de produkter som de tar in. Man kan inte vara flera olika mottagare som delar på ett och samma hälsointyg och det går inte att i Traces registrera mer än en mottagare/destination för en sändning. Varje direktimportör står för kostnaderna utfall det uppkommer problem eller kostnader för att få in sändningen i landet. Oavsett vilka överenskommelser olika mottagare gör sinsemellan är den som anges som importör i djurhälsointyget i Traces den som juridiskt sett är importör.

⁴² Artikel 176.1 i EU:s djurhälsoförordning samt artikel 3.2, 4 c samt 4 d i förordning (EU) 2020/691.

6.3 Den som står som importör på hälsointyget kan vara en återförsäljare som behöver godkännande

Om företag A står som importör i djurhälsointyget är företag A importör för hela sändningen som hälsointyget gäller. Om företag A står som importör i djurhälsointyget kan inte företag B, C och D hävda att de är importörer av delar av sändningen. I detta fall är företag A återförsäljare för företag B, C och D och djuren måste gå till detta företag för att hållas där. Såvida företag B, C eller D inte samtliga är slutkunder innebär det att företag A måste ha ett godkännande enligt kraven i EU:s djurhälsoförordning om importen omfattar förtecknade arter.

Djuren får inte bara tas in en kort stund på den importerande anläggningen för att sedan direkt köras vidare till andra mottagare. Djuren måste ha packats upp och hållits i kar, akvarier eller liknande på den mottagande anläggningen för att det ska ses som att djuren hållits på anläggning innan de skickas vidare till en zoobutik. Det räcker alltså inte att förpackningen med djuren tas in på anläggningen och möjligen öppnas för kontroll för att det ska ses som att djuren hållits på anläggningen.

6.4 Aktörer med enbart administrativ roll vid import

Om det finns en aktör som endast har en administrativ roll för att hjälpa till med importen betraktas denna som lastansvarig. Det är enbart i djurhälsointygen för införsel från tredje land som lastansvarig kan fyllas i. De aktörer som ska ta emot djuren ska stå som både importör och destinationsplats.

Den som endast administrativt hjälper till med införseln är inte en vattenbruksanläggning och ska därför inte registreras i det centrala vattenbruksregistret. Denna ska dock vara registrerad i Traces.

6.5 Ansvarsfördelning

Importörerna som tar emot fisken på sin anläggning tar risken att drabbas av och sprida sjukdom och är ansvariga för att försäkra sig om att de djur som ingår i importen lever upp till de krav som ställs avseende djurhälsa. Om man anlitar någon för administrativ hjälp med importen måste man försäkra sig om att denna är seriös och kan regelverket.